

Posudek bakalářské práce Karolíny Pavlíkové *Literární experiment Aleny Vostré. Aspekty nového románu v díle Vlažná vlna*

Posudek vedoucího, ÚČLK FF UK v Praze, obor Český jazyk a literatura

Karolína Pavlíková se rozhodla věnovat svou bakalářskou práci románu Aleny Vostré *Vlažná vlna* (1966), pozoruhodnému dílu české literatury 60. let, které je navzdory svým nesporným kvalitám literárněhistorickými syntézami spíše upozadováno, přičemž stejný osud potkal i jeho autorku. Tento román interpretuje Karolína Pavlíková v kontextu soudobé neoavantgardní literatury, konkrétně francouzského nového románu, který se v období první poloviny 60. let díky překladům těšil pozornosti i v českém kontextu. Bakalářskou práci tak tvoří dvě plnoprávné části: nejprve se autorka věnuje právě novému románu, v čemž jí zajisté napomáhá její druhý, romanistický obor, a poté v jeho souřadnicích interpretuje *Vlažnou vlnu*. Jde o postup produktivní, poukazující na řadu souvislostí, na něž dobová kritika a následná, relativně skoupá literárněvědná recepce díla Aleny Vostré upozornila jen částečně.

V první části práce se tedy Karolína Pavlíková nejprve věnuje novému románu, přibližuje literární kontext i souvislosti širše kulturní a filozofické. Vychází přitom z autoreflexe představitelů nového románu, a především z české i francouzské sekundární literatury, jak dobové, tak recentní (stěžejním zdrojem se stává standardní monografie Francine Dugast-Portes). Jako autory klíčové pro srovnání s románem *Vlažná vlna* volí jednak Alaina Robbe-Grilleta a podniká analýzu některých aspektů *Gum a Žárlivosti*, jednak Nathalie Sarrautovou, u níž se soustředí na metodu tropismu a specifické pojetí řeči a dialogu. Z analýzy vyplývají témata, jež pak využije v části věnované *Vlažné vlně*: způsob syžetové výstavby (zejména z hlediska časovosti), pojetí postav, popisy, zvláštní typ dialogu u Sarrautové, ale také specifický moment angažovanosti, vycházející – na rozdíl od sartróvského existencialismu – z experimentální faktury textu jako takového, který skrze svou neoavantgardnost usiluje o postižení komplexní soudobé reality. První část práce také nastiňuje kontext české prózy 60. let, zejm. její experimentální linie, dávané českou literární historií do souvislosti právě s novým románem (Věra Linhartová, Karel Milota ad.), a dále přibližuje nerozsáhlý celek tvorby Aleny Vostré i dobové kritické ohlasy jejího románu, který se v roce 1970 dočkal nového vydání.

Druhou část bakalářské práce tvoří analýza a interpretace *Vlažné vlny*, v níž se autorka soustředí na způsob syžetové výstavby a kompozici textu, pro niž je klíčový moment specificky pojaté časovosti, a dále na postavy skrze ústřední motivy – titulní „vlažnost“, hru, jména. Svůj rozbor zakončuje pojednáním o využití jazyka v románu, které vnímá mj. jako svébytnou variantu dobově příznačné kritiky zplanění řeči v socialistické diktatuře. V celé interpretační části Karolína Pavlíková systematicky odkazuje na aspekty nového románu, jež ve *Vlažné vlně* nacházejí své evidentní i méně

zjevné paralely. Na této části je třeba ocenit interpretační práci s textem románu v celkovém uchopení i v jednotlivých detailech.

Několik dílčích komentářů:

1. Komparativně založená práce vyvolává otázku, jakého rázu jsou vazby mezi srovnávanými texty, resp. čeho bylo komparací dosaženo. Návaznost *Vlažné vlny* na francouzské předobrazy byla už dobovou kritikou postřehnuta a komentována; Karolína Pavlíková nicméně ukazuje, že tyto paralely jsou dosti komplexní a jejich zohlednění napomáhá poznání výstavby románu Aleny Vostré a jeho hlubší interpretaci. Je to zaprvé princip repetitivnosti, až provokativní mechaničnosti uplatněné ve vyprávění, jak jej známe od Robbe-Grilleta (i některých dalších autorů nového románu). Za druhé se jedná o konverzační a dialogický charakter textu, upomínající jak obecně na Sarrautové tropismy, tak třeba na dialogy v jejím románu *Zlaté plody*, vydaném v českém překladu v témže roce jako *Vlažná vlna*. Cílem komparace pochopitelně není „prokázat“ přímé vlivy nového románu na tvorbu Aleny Vostré, ale upozornit na podstatné souvislosti literárněhistorické i typologické.

2. Již dobová kritika vyzdvihla na románu Aleny Vostré bravurní zacházení s jazykem, s dialogy a ztvárněním mluvenosti. Zde nepochybně tkví těžiště jeho hodnoty. Karolína Pavlíková se těmito aspekty věnuje a upozorňuje na souvislost s dobovou kritikou zplanění jazyka příznačnou nejen pro český kontext. Předtím ale přesvědčivě ukazuje, že tento aspekt se v románu vrství na hlubší moment jisté manipulativnosti, až násilnosti řeči v každodenních konverzacích. Řeč jako by tu díky mluvenému idiomu a fragmentaritě vyjádření postavám na jednu stranu cele patřila (rozhodně není řečí vyprázdňeně oficiózní), na druhou stranu ale její celková mechanika poukazuje na to, že postavy ani tak nemluví jako „jsou mluveny“.

3. Jako rys vzdalující román Aleny Vostré novorománové poetice, který zůstal v bakalářské práci poněkud upozaděm, vnímám všudypřítomný humor. Představuje svébytnou vrstvu díla, která ve francouzském novém románu většinou přítomna není, a charakterizuje naopak tvorbu některých soudobých autorů české literatury (např. v práci zmiňovaný Ladislav Fuks).

Z hlediska požadavků kladených na odborný styl má bakalářská práce Karolíny Pavlíkové velmi dobrou úroveň: výklad je jasný a formulačně propracovaný, celková kompozice přehledná. Autorka využívá poměrně velké množství sekundárních zdrojů, což se projevuje i rozsáhlým poznámkovým aparátem. Práce obsahuje jen sporadické překlepy a opomenutí. Bibliografické odkazy jsou zpracovány pečlivě (drobnost: ve zkrácených odkazech by za jménem autora/ky bylo vhodnější namísto tečky použít čárku).

Na základě všeho výše uvedeného bakalářskou práci Karolíny Pavlíkové **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení **výborně**.